

Hur man får reglera trafiken på enskilda vägar

Kort presentation av vilka möjligheter vägföreningar m.fl. har – och inte har – att reglera trafiken på sina vägar.

Reglering av trafiken på enskilda vägar

Ägaren av en enskild väg, exempelvis en vägförening eller samfällighetsförening, kan inom snäva gränser reglera trafiken på den eller de vägar/gator som man förvaltar. De åtgärder som enskild vägs ägare självständigt får besluta, bekosta och ansvara för är:

1. *anlägga farthinder av diverse slag - föreningen har ett ansvar att tydliggöra sådana åtgärder i enlighet med Vägmärkesförordningen, VMF (2007:90)*
2. *förbjuda trafik med motordrivna fordon eller att visst slag av fordon inte får förekomma - enligt 10 kap 10 § Trafikförordningen, TrF (1998:1276)*
3. *förbjuda parkering eller tillåta parkering på vissa villkor, enligt Lag om kontrollavgift vid olovlig parkering, LKOP (1984:318)*

All annan trafikreglering – exempelvis:

- *hastighetsbegränsning,*
- *förbud mot ridning,*
- *gågata, gångfartsområde eller cykelgata*
- *enkelriktning eller förbud mot infart*

kräver beslut i form av lokala trafikföreskrifter (LTF) vilka beslutas av kommunen om vägen är belägen inom tätbebyggt område och av länsstyrelsen om vägen ligger utanför sådant område.

Detaljplan/Plankarta

En plankarta med bestämmelser är det juridiskt bindande dokument som en kommun antar för att reglera användningen av mark- och vattenområden. Plankartan omfattar det område inom vilken detaljplanens bestämmelser gäller och visar vilka byggrätter kommunen medgivit i sitt antagandebeslut. Plankarta för aktuellt vägföreningsområde ska följas.

Anslutning till allmän väg

För att få ansluta en enskild väg till en allmän väg krävs enligt 39 § *Väglagen* väghållningsmyndighetens tillstånd. Detsamma gäller om en anslutning till allmän väg ska ändras. I *Väglagens* 39 § anges att det ska prövas om den enskilda vägens utfart mot den allmänna vägen är lämplig med hänsyn till rådande förhållanden, t ex den typ av väg till vilken anslutningen ska ske. I vissa fall krävs ändring av detaljplan för anslutning av enskild väg till allmän. Ändring krävs bland annat när den allmänna vägen ligger inom detaljplanelagt område.

Stor hänsyn tas till trafiksäkerhet och framkomlighet och utfarten ska utformas så att sikten inte är skymd. Oftast är det bättre med en utfart än flera som ligger nära varandra och därför ska sammanföring av flera utfarter ske så långt det är möjligt.

Inom tätbebyggt område finns ofta en detaljplan som styr hur gator och vägar får anslutas till andra vägar. Inom detaljplanelagt område gäller *Plan- och bygglagen* istället för *Väglagen*.

Reglering av anslutning

Där enskild väg ansluter till annan väg kan olika regleringar gälla. Utöver de generella reglerna i *Trafikförordningen* om bl a högerregeln, kan lokala trafikföreskrifter beslutas av kommunen eller länsstyrelsen. Sådana regleringar är huvudled eller att man har väjningsplikt eller stopplikt innan man lämnar den enskilda vägen. Vägmärken (och vägmarkeringar) för sådana regleringar utförs och underhålls av kommunen eller Trafikverket.

Enskild vägs ägare har inte någon laglig möjlighet att själv sätta upp dessa vägmärken.

Förbud mot trafik med motorfordon

Vägmärkena ovan är exempel på förbud vilka en enskild vägs ägare har mandat att införa. Enligt *Trafikförordningen 10 kap.10 §* är det vägens ägare som bestämmer om vissa slags motordrivna fordon får framföras på den aktuella vägen eller inte. Vägens ägare kan alltså förbjuda all obehörig motorfordonstrafik. Att gå eller cykla anses ingå i allemansrätten och kan därför inte förbjudas av vägens ägare.

Vägmärkena bekostas, sätts upp och underhålls av vägens ägare. Förbjuds även mopedtrafik ska texten "Även moped klass II" anges på tilläggs-tavla under märke C3, *förbud mot trafik med annat motordrivet fordon än moped klass II*. Erhåller vägägaren driftbidrag kan uppsättning av vägmärkena behöva rapporteras till kommunen (vid kommunalt bidrag) alt Trafikverket (vid statligt bidrag) då detta kan påverka bidragets storlek.

Förbud mot trafik med häst

Enskild vägs ägare får inte begränsa eller förbjuda ridning eller körning med fordon förspänt med dragdjur (vanligen häst). Det är kommunen eller länsstyrelsen som kan besluta om den typen av förbud. Vägmärken sätts upp och underhålls av kommunen eller Trafikverket

Förbud mot trafik med fordon

Enskild vägs ägare får inte sätta upp vägmärke C2, *förbud mot trafik med fordon*. Detta märke innebär förbud mot all fordonstrafik d v s även cykling och hästfordon. Ett förbud som detta kräver beslut av kommunen respektive länsstyrelsen. Vägmärken sätts upp och underhålls av kommunen eller Trafikverket.

Bärighetsklass

Enskild vägs ägare får inte sätta upp vägmärke C22, *bärighetsklass*. Bärighetsklasser finns det endast bestämmelser om för vägar som inte är enskilda.

Förbud mot infart med fordon och enkelriktad trafik

Ytterligare vägmärken som enskild vägs ägare inte får sätta upp är C1, *förbud mot infart med fordon* respektive E16, *enkelriktad trafik*. Märke C1 betyder att alla fordon är förbjudna köra in på en gata och märke E16 betyder att alla fordon måste köra i den riktning pilen visar. Båda dessa regleringar kräver beslut av kommunen respektive länsstyrelsen. Vägmärken sätts upp och underhålls av kommunen eller Trafikverket.

Hastighetsbegränsning

Hastighetsbegränsningen på en enskild väg avgörs i normalfallet av den hastighet som gäller i området, 30, 40 eller 50 km/tim inom tätbebyggt område och 70 km/tim utanför sådant område. För att införa annan hastighet inom ett område eller på en sträcka krävs inom tätbebyggt område beslut av kommunen och utanför av länsstyrelsen. Vägmärken sätts upp och underhålls av kommunen respektive Trafikverket.

Rekommenderad lägre hastighet

För att vägmärke E11, *rekommenderad lägre hastighet*, ska få sättas upp på enskild väg krävs inget beslut av någon myndighet. Kravet för att märket ska få användas är dock att särskilda åtgärder måste ha vidtagits eller att förhållandena är sådana att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än den som anges på märket. Hastigheten som anges på märket får vara 10, 20, 30, 40 osv i 10-steg upp till 100 och anpassas efter omständigheterna. Som framgår av benämningen på detta vägmärke avser det en "rekommenderad" hastighet relaterat till vägens beskaffenhet. Befintliga förbudsmärken, beslutade av kommunen, kommer därför fortsatt finnas kvar eftersom detta är den enda hastighet som Polisen har möjlighet att övervaka. I sammanhanget kan nämnas att 30 är den lägsta nivå som ett förbudsmärke kan ha.

De åtgärder som krävs är normalt fysiska åtgärder i form av gupp eller avsmalning. Vägmärket bekostas, sätts upp och underhålls av den enskilde vägens ägare. Erhåller man driftbidrag kan sådana här åtgärder behöva rapporteras till kommunen (vid kommunalt bidrag) alt Trafikverket (vid statligt bidrag) då detta kan påverka bidragets storlek.

Gågata, Gångfartsområde och Cykelgata

Enskild vägs ägare får inte sätta upp vägmärken om gågata, gångfartsområde eller cykelgata. Dessa trafikregleringar kräver beslut av kommunen respektive länsstyrelsen. Vägmärken sätts upp och underhålls av kommunen eller Trafikverket.

En reglering med något av dessa märken innebär bl a att det gäller förbud att parkera fordon. Ett sådant förbud gäller även boende vid gatan och något undantag från detta medges inte. Det är endast polis och kommunala parkeringsvakter som kan övervaka de trafikregler som följer av märkena.

Parkerings- och stannaförbud

Parkeringsreglering av enskild väg eller tomtmark kan ske enligt två olika principer.

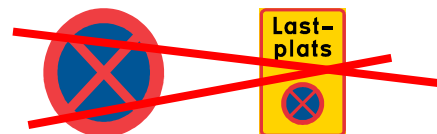
Civilrättslig parkering

I **första hand** används civilrättslig reglering med stöd av *Lagen om kontrollavgift vid olovlig parkering, LKOP*. Lagen ger en markägare, eller en samfällighetsförening som förvaltar området, rätt att ta ut kontrollavgift om ett fordon parkerats i strid mot förbud och villkor som föreningen har beslutat. Kontrollavgifterna får inte vara högre än den av kommunen beslutade felparkeringsavgiften för samma överträdelse.

Förbud och villkor ska vara utmärkta med vägmärken i enlighet med *Vägmärkesförordningen, VMF* och *Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2019:74*. Detta innebär bl a att markägarens (eller motsvarande) namn och telefonnummer ska finnas angivet så att trafikanten blir informerad om vem som ansvarar för regleringen. Den vanligast förekommande utmärkningen görs med märke E20 (områdesmärke – till höger på bilden ovan) med parkeringsförbud, vilket sätts upp vid infarterna till ett område.

Viktigt att veta är att vid civilrättslig parkering är det inte tillåtet att sätta upp och övervaka vägmärken där förbud att stanna ingår. Exempel på sådana märken visas här:

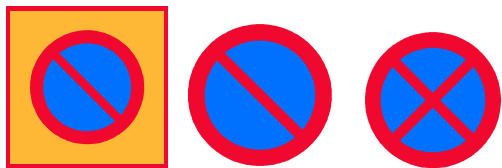

Det är inte heller tillåtet att istället använda ändamålsmärken med ett parkeringsförbud.

Ytterligare begränsningar i Lagen om kontrollavgift innebär att överträdelser av regler som finns i Trafikförordningen (exempelvis förbud vid korsning, övergångsställe med flera) inte kan övervakas utan detta måste utföras av polisen eller kommunala p-vakter.

Offentligrättslig parkering

I andra hand är det möjligt att reglera enskild väg/mark med offentligrättslig reglering. Denna form är emellertid i första hand avsedd för allmänna vägar och gator. Sålunda krävs beslut av kommunen eller länsstyrelsen om lokal trafikföreskrift för att regleringen ska vara giltig. En vanlig typ av reglering på tomtmark innebär att man reserverar platser för särskilda personer eller företag. Sådan reglering kan endast göras med civilrättslig parkering.

När det gäller offentligrättslig parkering har polisen alltid möjlighet att beivra parkeringsöverträdelser, men har oftast inte tid för denna arbetsuppgift. Därför finns i många kommuner parkeringsvakter som utför sådan övervakning.

Lokaliseringsmärken för vägvisning till enskild väg

För att underlätta orienteringen för trafikanterna kan vägvisning finnas på den huvudväg till vilken den enskilda vägen ansluter. Det krävs alltid beslut av väghållaren – kommunen eller Trafikverket – för att sådan vägvisning ska få sättas upp.

Vägvisning kan sättas upp både på initiativ av väghållaren och av den enskilde vägens ägare. I det senare fallet betalas kostnaden av den som begärt åtgärden.